

minyons escoltes guies sant jordi

FO.CA. 1977-78

Fitxa nº1

Totes les Branques

QUÈ FA L'ESCOLTISME

1. Presentació del treball a fer.
2. Què és l'escoltisme?.
3. Formes de treball possibles.
4. Documents que poden utilitzar-se en aquest treball.

1. Presentació del treball a fer.

Considerem important que, per començar, tots els Caps que vénen a la FO.CA obtinguin, mitjançant el contacte entre ells i amb els equips responsables, una idea ben clara de com és l'escoltisme que, per ara, volem dur a terme.

Perquè cadascú pugui arribar-hi, proposem que es reflexioni ordenadament sobre aquestes tres qüestions:

1. De quina manera creixen i es desenvolupen les persones.
2. De quina manera l'educació pot contribuir a la creixença de les persones.
3. De quina manera pretén l'escoltisme contribuir a l'educació dels nostres nois i noies.

Aquest ordre de reflexió l'anirem mantenint al llarg d'aquest treball ja que cada una de les reflexions ha de basar-se sobre l'anterior.

2. Què fa l'Escoltisme.

Fer escoltisme consisteix en presentar una proposta als nois i noies per ajudar-los en la seva creixença i en el seu desenvolupament personal.

- . Aquesta proposta es basa en la idea que els adults poden aportar quelcom al creixement dels petits sense que aquest deixi de ser lliure i autònom.
- . I també es basa en la idea que els petits ofereixen una resposta creativa i autònoma a la proposta feta i que aquesta no té sentit si no és capaç de provocar aquesta resposta positiva.

2.1. Com creixen i es desenvolupen els nens. (x).

Els nens creixen vivint dins d'un medi que els condiciona. El medi ambient pot contribuir al desenvolupament, a l'estancament o a la regressió dels nens.

(x) NOTA:

Al parlar de "nens", tant en aquest punt com en els següents ens referim, de manera genèrica als infants, preadolescent i adolescents, tant si són nens com nenes. És clar que totes aquestes consideracions es noten més clarament en l'edat infantil i per això mantindrem el terme "nens".

Pensem com la família, l'escola i els mitjans de comunicació, sobretot la TV, tenen un pes decisiu en el creixement dels infants.

Els nens no reben passivament les influències del seu medi ambient.

Els nens s'adapten a les exigències i a les possibilitats del seu medi ambient.

Però l'adaptació suposa, a més de plegar-se a les exigències que vénen de fora, un esforç per sobreviure de la millor manera possible i, per tant, una resistència i un intent de canviar les condicions del medi de forma que siguin més favorables per a casascú.

D'altra banda, el medi ambient no és una sola cosa, un bloc monolític.

Hi ha una pluralitat d'ambients en els quals té lloc la creixença dels nens: ja hem parlat de la família, l'escola, el carrer, els mitjans audiovisuals, etc...

Les influències que arriben al nen des de cada un d'aquests ambients són diferents i, fins i tot, contradictoris.

És per això que cada nen es veu abocat a anar prenent una posició personal al davant d'aquest allau d'influències.

A poc a poc, i a mesura que van creixent, els nens fan una destria d'allò que els vé de fora i van construint la seva visió del món i els seus esquemes de comportament.

Amb més o menys força, però en tot cas personalment, els nens construeixen la seva personalitat.

D'altra banda el nen no està sol: està voltat d'altres persones. Hi ha els seus companys, que tant aviat li són un estímul com una font de frustració, que tant aviat li mostren estima com nebuig. Però que són molt importants per a ell.

Els altres doncs, tenen un paper molt important en la construcció de la personalitat del nen.

2.2. Com l'educació pot contribuir a la creixença dels nens.

La societat podria ésser un medi favorable al creixement.

Ara per ara, no ho és. Però els educadors poden obrir espais favorables al desenvolupament dels nens: la família n'és un, una bona escola també, un barri viu i estimulante ho és, etc...

L'escoltisme, ja ho veurem més endavant, pretén d'obrir un d'aquests espais.

Des de diferents posicions, l'educació pot oferir als nens uns medis que afavoreixin la creixença.

Abans hem dit que els nens no es limiten a sofrir passivament les influències del medi ambient on els toca viure sinó que hi responen.

Qualsevol educador ha de tenir en compte aquest fet: els nens responen.

I, en conseqüència, ha de procurar oferir-los un medi on sigui possible de judicar les pressions que vénen de fora, de madurar-les i d'expressar-se enfront d'elles. (Un joc, una operació, una empresa, ha d'oferir la possibilitat de conèixer la realitat, valorar-la i treure'n conseqüències, alhora que s'intenta transformar-la en la mesura de cada edat i cada grup).

Ara bé, això exigeix que les regles del joc siguin clares. Sigui quina sigui la institució en què es troba un nen (ja sigui la família, l'escola, l'escoltisme...) o diverses institucions al mateix temps, és necessari per a ell poder orientar-se clarament en cada una d'elles.

Com que els valors i les normes de cada institució són diferents, li serà possible d'entendre's i de donar una resposta només en la mesura en que a cada lloc se li digui ben clarament què es pretén.

D'aquesta manera, podrà respondre a cada situació i anar construint els seus criteris.

La idea, doncs, de presentar clarament una proposta als infants i adolescents pot condicionar-los, és falsa d'entrada si el presentar la proposta no significa una imposició arbitrària.

Finalment, com que el nen viu en aquestes institucions voltat d'altres nens (germans, companys de classe o d'Unitat) que es troben en una situació semblant a la seva, és important que pugui comunicar-se amb ells.

(Qualsevol institució sol ésser dirigida pels grans que, normalment tendeixen a fer valdre els seus criteris. I, això, si no es vigila, pot ésser un perjudici pels nens. Per això és important que els nens comuniquin i que ho facin a fons. D'aquesta manera, hi ha una garantia de solidesa en els seus raonaments i judicis).

D'aquesta manera van construïnt-se una personalitat socialitzada, és a dir, solidària amb els altres i contrastada amb la realitat.

Resumint aquest punt, direm, doncs, que l'educació:

- ha d'oferir un medi favorable al creixement.
- ha de permetre la resposta dels nens.
- ha de fer una proposta clara de què pretén i ensenyar les regles del joc.
- ha d'afavorir la comunicació.

2.3. Com l'escoltisme pretén educar.

1er, L'escoltisme pretén oferir als nois un medi ambient -un espai ben definit- que sigui propici a la creixença.

- L'escoltisme pot oferir als nois un medi que compensi i complementi les deficiències dels que els ofereix, en conjunt, la societat.
- L'escoltisme ocupa una part de l'espai i dels temps de lleure, però vol ésser quelcom més que una activitat paraescolar d'esplai.

- El joc i l'aventura que implica la totalitat de la persona són per a l'escoltisme una activitat seriosa i pròpia de nens i nois.
- L'escoltisme és un lloc de trobada de grans i petits que emprenen junts allò que els agrada i es proposen fer.
- L'escoltisme és un lloc per a que els nens i els nois hi desenvolupin la seva iniciativa prop de gent capaç d'interessar-se per les activitats dels més joves.

2on. Aquest medi ambient, aquest marc de vida, és tal que vol garantir als nens la possibilitat de contestar allò que s'els ofereix

- A l'escoltisme volem que cada noi i noia pugui reflexionar sobre la seva experiència, comunicar les seves conclusions i constatar el propi progrés.
- A l'escoltisme els nois i noies viuen en grups de diferents dimensions (equips/unitats) que són de maduració de l'experiència col·lectiva.
- Aquest grups estan articulats de forma funcional, mòbil i canviable. Aquesta funcionalitat i mobilitat poden ésser una garantia del dret de resposta que té el noi a les nos tres propostes; poden ésser una forma activa d'aprendre a canviar l'entorn social, sempre i quan no se n'abusi vivint una mena de canvi permanent.
- A l'interior de les Unitats hi ha uns mecanismes de decissió, d'organització, de gestió i de reflexió que poden ser un bon canal a través del qual s'exerceixi el control del noi sobre el seu entorn.

3er. L'escoltisme sap que és només un dels medis on viuen els infants i adolescents. I sap que és convenient que ells sàpi-guen on es troben.

Per això l'escoltisme té una identitat que intenta reflexar ben clarament en la proposta que fa.

Aquesta proposta és una crida a l'exigència en coses concretes:

- salut i desenvolupament del cos.
- observació i coneixement de la natura. L'escoltisme creu que això contribueix al desenvolupament d'unes actituds de contemplació i de sensibilitat a la bellesa, a l'equilibri, a l'art.
- l'escoltisme demana als nois que no es planyin, que sàpi-guen valdre's per si mateixos, que desenvolupin habilitat i traça.
- l'escoltisme convida els nois a descobrir el gust per les coses ben fetes.
- l'escoltisme ofereix als nois responsabilitats útils perquè creu que això, ultra ésser font de satisfacció personal, és un aprenentatge de la vida social adulta.
- l'escoltisme proposa als nois de posar-se al servei dels altres.

- L'escoltisme promou la vida i el treball en equip a partir de l'aportació a la col·lectivitat de les pròpies responsabilitats personals.
- I els demana encara que es comprometin en la transformació de la societat d'una forma madura, realista i al seu abast, en contacte i vinculant-se a aquells que ja duen a terme aquesta transformació.
- L'escoltisme catòlic, finalment, ofereix als nois la possibilitat de que, a través de tot l'anterior, coneixin Jesucrist, sàpiguen que en ell poden fonamentar les actituds que hem descrit i que puguin, si ho volen, ser seguidors del seu exemple dins de la comunitat dels creients.

4art. L'escoltisme creu en l'autonomia del noi i fa els possibles per donar-li impuls.

L'escoltisme té com objectiu pedagògic essencial el desenvolupament de personalitats autònomes i ben socialitzades, és a dir, que no depenguin excessivament de ningú, ni siguin només independents, sinó que estableixin una correcte interdependència amb els altres i amb les institucions socials.

- l'escoltisme valora la felicitat que neix de l'autenticitat.
- a l'escoltisme hi ha una exigència de coherència personal.
- a l'escoltisme els grans es posen al costat dels petits per ajudar-los a anar construint-se a partir de sí mateixos: Els grans volen accomplir essencialment una funció d'impuls i de suport.
- l'escoltisme valora i vol comunicar la llibertat perquè sap que sense llibertat les persones no poden ésser.

5è. L'escoltisme creu en l'amistat i en les seves dimensions més profundes: la comunicació i la cooperació.

- una de les bases del mètode de l'escoltisme és l'agrupació dels nois en equips, on la vida compartida és un motiu de comunicació constant.
- a l'escoltisme els nois hi poden viure una gamma de situacions prou variades i novedoses com per a que puguin sorgir i d'una manera natural amistats profundes i es desenvolupi una sensibilitat envers els altres.
- l'adquisició de compromisos davant del grup de companys i l'exigència del compliment d'aquests compromisos és una educació de la necessitat d'ésser conseqüent amb les exigències de la comunicació.
- i encara, això mateix és font de prou conflictes com per propiciar un aprenentatge realista de la vida social.
- finalment, quan els grups o unitats són mixtes, s'obre la possibilitat -urgent en la nostra societat- d'un aprenentatge de la col·laboració entre nois i noies, que prefiguri un nou model de la relació home-dona, model basat en la igualtat i llibertat dels dos sexes, més que no en la subordinació.

3. Formes de treball possibles

L'essencial d'aquesta fitxa es contingut a l'apartat 2.3., on s'hi troba una explicació del què és i pretén l'escoltisme.

Així, doncs, el treball mínim i essencial fóra el de reflexionar ampliament i discutir el contingut d'aquest apartat on es resumeix la proposta escolta per a l'educació.

Però hi ha d'altres possibilitats de fonamentar o ampliar el treball.

Pels Caps que hi estiguin interessats, proposariem les següents:

a.- Reflexió sobre l'impacte que el medi ambient té en els nois:

Pot fer-se partint de la fitxa que hi ha en aquest mateix "dossier" sobre el tema.

Pot fer-se també pensant sobre el cas d'algun o alguns nens que coneguem bé i tenint en compte els següents elements:

- . família ben o mal avinguda.
- . existència de fills de diferent sexe a la família.
- . classe social a que pertany, grau de consciència de classe.
- . escola estatal, privada o religiosa.
- . escola progressiva o regressiva.
- . possibilitat de contacte amb companys que té el noi: tipus i qualitat d'aquest contacte.
- . activitats extraescolars que duu a terme el noi.
- . impacte dels mitjans audiovisuals que li arriben: TV, cinema, etc.

b.- Reflexió sobre la forma com un nen va construint la seva visió personal del món.

Per això és molt important pensar en un mateix:

- . fer-se un inventari de les situacions que hom ha viscut al llarg de l'infància i l'adolescència.
- . intentar comprendre com cada una d'aquestes situacions (família, escola, barri, carrer, esbarjos, etc.) han pretès influir sobre mí mateix.
- . forma com jo rebia aquestes influències: què em nequiejava? què m'estava bé? què em semblava contradictori? què va tenir una major influència sobre mí? per què?
- . intentar explicar-se com varen anar construint-se les meves opinions, valors i opcions personals.
- . aplicació de tota aquesta reflexió a la tasca educativa que jo crec que he de dur a terme amb els nens que tinc encomanats.

En aquest tipus de reflexió cal relativitzar les opinions pròpies per la gran dosi de subjectivitat que comporten.

Les extrapolacions són mai del tot certes.

- Una altra possibilitat és la de mantenir converses a fons amb un o més nens, intentant veure quines són les valoracions que fa del món i des d'on és possible que li hagin arribat influències. A partir d'aquesta observació fer-lo pensar a veure si és veritat que li arriben d'allà on tú penses i descobrir quin grau d'originalitat hi aporta ell personalment. (Aquest treball és més factible amb nois i noies grans que amb els petits).

- Fer el treball anterior d'acord amb els altres Caps de la Unitat o l'Agrupament, tot repartint-se els nois per conversar amb la major part d'ells i tenir un panorama més clar de la realitat que envolta els membres del grup.

c.- Reflexió de l'influència d'uns nois sobre els altres.

Pot fer-se, com s'ha proposat abans, a base dels records personals d'infància i adolescència: quins eren els meus amics en els diferents grups on jo vaig viure? què representava cada un d'ells per a mí? què representava jo per a ells? en quin sentit varen influir en les meves valoracions, idees, creences? què vaig aprendre d'ells? com vaig poder influir-los jo? etc.

També pot fer-se per observació dels nois de la Unitat de forma semblant a la que hem proposat per veure de quina manera es construeix la personalitat d'un mateix.

Poden fer-se ambdues observacions simultàniament.

d.- Lectura i treball crític sobre "l'escoltisme com a proposta educativa" (Document A del Debat dels Mètodes), que pot fer-se personalment o bé amb els altres Caps de la Unitat o de l'Agrupament.

Aquesta lectura crítica pot orientar-se de diverses formes, que correspondrien a finalitats també diverses, encara que convergents:

- . Lectura del document, de punta a punta, omplent els espais buits amb els comentaris personals.

Això pot servir per tenir una visió més aprofundida del que l'escoltisme és i pretén.

- . Lectura del mateix document, però pensant en les circumstàncies reals dels nois del barri o poble on tú treballes.

Això pot servir per elaborar una línia de treball que sigui directament útil als nois de la teva Unitat. Evidentment és més interessant fer-ho en grup que no pas individualment.

4. Documents que poden utilitzar-se en aquest treball

El que segueix és, aproximadament, una bibliografia, encara que no estigui pròpiament constituït per llibres:

. L'escoltisme com a proposta educativa (Document A del
 . Debat dels Mètodes) Publicació ciclostilada de ME/GSJ
 Desembre 1976

. Opcions-Proposta de valors (FOCA Prèvia)

. Minyons Escoltes, anys 70

L'ESCOLTISME SEGONS LA CONSTITUCIÓ DE L'ORGANITZACIÓ MUNDIAL DEL MOVIMENT ESCOLTA

Text adoptat per la 26a. Conferència Mundial d'Escoltisme.

Montreal, Canadà, Juliol 1977

CAPITOL I

EL MOVIMENT ESCOLTA

ARTICLE I

Definició 1. El Moviment Escolta és un moviment educatiu per als
 joves, basat en la voluntarietat; és un moviment de
 caràcter no polític, obert a tothom, sense distinció
 d'origen, de raça ni de creences, d'acord amb l'ob-
 jectiu, principis i mètodes tal com van ésser con-
 cebuts pel Fundador i queden formulats més avall.

Objectiu 2. El Moviment Escolta té per objectiu contribuir al
 desenvolupament de's joves ajudant-los a realitzar
 plenament les seves possibilitats físiques, intel·lec-
 tuals, socials i espirituals, com a persones, ciuta-
 dans responsables i membres de les comunitats locals,
 nacionals i internacionals.

ARTICLE II

Principis 1. El Moviment Escolta està fundat sobre els principis
 següents:

. Deure envers Déu

L'ahesió a principis espirituals, la fidelitat
 a la religió que els expressa i l'acceptació dels
 deures que en resulten.

. Deures envers els altres

La lleialtat envers el seu país dins la perspecti-
 va de la promoció de la pau, de la comprensió i
 de la cooperació a nivell local, nacional i in-
 ternacional.

La participació al desenvolupament de la societat
 en el respecte de la dignitat de l'home i de la
 integrat de la natura.

mateix, al sentit del servei i a l'aptitud tant per cooperar com per dirigir.

Programes progressius i atractius d'activitats variades basades en els centres d'interès dels participants que inclouen jocs, tècniques útils i l'acceptació de serveis a la comunitat; aquestes activitats es desenrotllen principalment a l'aire lliure, en contacte amb la natura.

NOTA

Reproduïm aquí aquest text per que representa un punt de referència de tots els que fem escoltisme arreu del món. Els textos de la Llei i la Promesa, sense traduir, doncs totes les traduccions són ja adaptacions, representen el nexa que uneix a tots els escoltismes en una certa intencionalitat educativa per damunt de les necessàries adaptacions i millores del mètode.